

3

1410-1516

GUERRA CIVIL I REVOLTES REMENCES

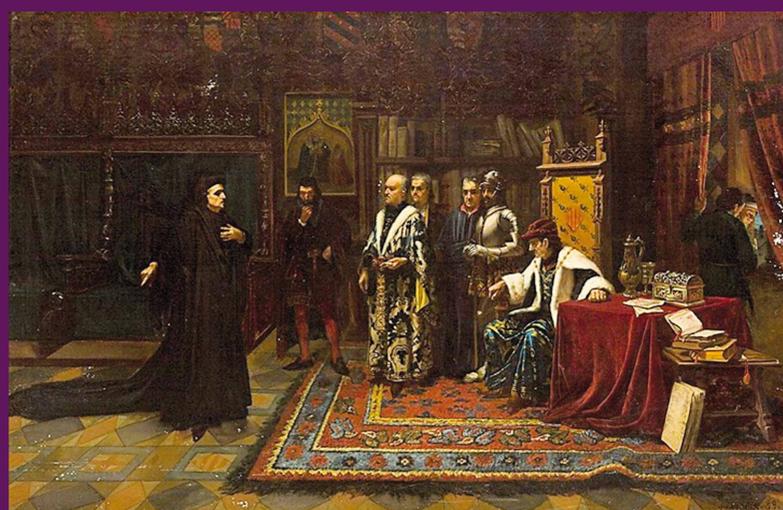
El 1410 **Martí l'Humà** mor sense descendència posant **fi al llinatge del Casal de Barcelona** a la Corona d'Aragó. El Compromís de Casp de 1412 instaura la dinastia castellana dels Trastàmara que aviat entra en conflicte amb el pactisme català.

El 1462 esclata la **Guerra Civil catalana** provocada per l'actitud autoritària de Joan II enfront d'una Generalitat que vol limitar el seu poder. Aquesta es barreja amb el **conflicte barceloní que enfronta la noblesa —la Biga— amb la petita burgesia —la Busca—**, i amb la **Primera guerra remença**, en la qual els pagesos s'alcen contra els mals usos dels senyors feudals, en una de les primeres revoltes col·lectives a Europa per assolir una certa emancipació social.

El 1472 acaba la Guerra Civil sense vencedors ni vençuts, però amb el **país extenuat i les institucions afeblides**. És amb el nou rei d'Aragó i consort de Castella, **Ferran II**, que a les Corts de Barcelona de 1481 es pacten els canvis: **devaluació monetària i proteccionisme**, que és, en part, **el programa econòmic de la Busca**; i reforçament del poder reial davant la Generalitat, signe de la transició de l'edat mitjana a la moderna.

La Segona guerra remença acaba el 1486 amb la Sentència de Guadalupe que, a canvi d'un pagament, posa **fi als mals usos: intestia** —confiscació de part dels béns del pagès mort sense testament—, **eixorquia** —apropiació de part de l'herència del pagès sense descendència—, **cugúcia** —confiscació de part o tots els béns del pagès que ha patit adulteri—, **àrsia** —indemnització que el pagès ha de pagar en cas d'incendi fortuït...

Amb la contractació emfitèutica, un sistema d'arrendament a llarg termini, la pagesia esdevé més lliure. Catalunya és el territori europeu més precoç en començar a posar fi al sistema feudal i **alliberar-se de bona part de les xacres de la servitud**. Aquest fet serà a la base de la tradició de defensa dels drets socials i les llibertats individuals que arrelarà en totes les capes populars.

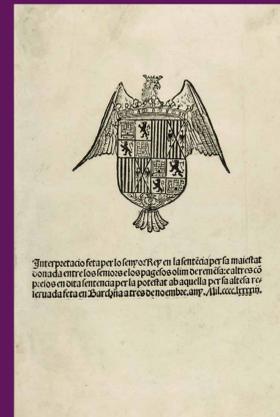
Barcelona, 1416
Quadre de Ricard Planells, *Joan Fiveller exigeix a Ferran d'Antequera que pagui el vectigal de la carn* (1899), que recull el pols entre l'autoritarisme monàrquic i les lleis pactades, amb el conseller municipal de Barcelona i el rei de la Corona d'Aragó com a protagonistes.

Manresa, 1406
Detall del retaule de *Sant Nicolau i Sant Miquel*, de Jaume Cabrera, que il·lustra la compra de blat per a la ciutat, per part del rei i els membres de l'oligarquia municipal.

Circa 1300
Senyor feudal i pagesos sotmesos als mals usos.

Barcelona, 1498
Interpretació feta per lo senyor Rey en la sentència por Sa Magestat donada entre los señores e los pagessos de remensa...
Edició de la Sentència de Guadalupe que posava fi als mals usos durant el regnat de Ferran II.

LLIBERTAT!